

ROŚLINY CHRONIONE WYSTĘPUJĄCE NATURALNIE W ARBORETUM BRAMY MORAWSKIEJ W RACIBORZU

Protected species of natural localities in Brama Morawska Arboritum

Elżbieta SKRZYMOWSKA

Arboretum Bramy Morawskiej, ul. Markowicka 17, 47-400 Racibórz

e-mail: arboretum.raciborz@interia.pl

STRESZCZENIE

Na terenie Bramy Morawskiej w Raciborzu swoje naturalne stanowiska ma 21 gatunków objętych w Polsce ochroną prawną. Artykuł opisuje uwarunkowania przyrodnicze Arboretum oraz zawiera listę chronionych gatunków z tego obszaru.

WSTĘP

Arboretum Bramy Morawskiej, podobnie jak całe miasto Racibórz, jest pod wpływem wkraczającego tu przez Bramę Morawską (czyli naturalne obniżenie terenu między Karpatami Zachodnimi a Sudetami Wschodnimi) klimatu śródziemnomorskiego i leży w najcieplejszej strefie klimatycznej Polski. Wzdłuż brzegów Odry biegnie tędy korytarz ekologiczny, którym z południa Europy przemieszczają się gatunki ciepłolubne.

UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

Raciborskie Arboretum zostało utworzone na terenie lasu Obora. Swoją naturalny charakter zawdzięcza on historycznym właścicielom, którzy użytkowali go w sposób zrównoważony. Dzięki temu w wielu miejscach występują drzewostany ze znaczącym udziałem ponad dwustuletnich dębów oraz ponad stuletnich drzew innych gatunków. Natomiast rośliny runa, a wśród nich wiele gatunków objętych w Polsce prawną ochroną, mogły wykształcić trwałe stanowiska. Dodatkowym udogodnieniem dla przemieszczania się i bytowania rzadkich gatunków jest sieć obszarów chronionych usytuowanych wzdłuż Odry: na południe od Arboretum leży Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Wielikąt”, a na północ najcenniejszy śląski rezerwat przyrody, czyli Rezerwat Leśno-Stawowy „Łęczczok”.

ROŚLINY CHRONIONE

Na terenie Arboretum Bramy Morawskiej swoje naturalne stanowiska ma ponad dwadzieścia gatunków

Fot. 1./Fig. 1. *Colchicum autumnale*

Fot. 2./Fig. 2. *Daphne mezereum*

Fot. 3./Fig. 3. *Equisetum telmateia*

Lista gatunków chronionych, mających naturalne stanowiska na terenie Arboretum Bramy Morawskiej w Raciborzu:

1. Barwinek pospolity
<i>Vinca minor</i>	11. Kruszczyk połabski
<i>Epipactis albensis</i>
2. Bluszcz pospolity
<i>Hedera helix</i>	12. Kruszczyk siny
<i>Epipactis purpurata</i>
3. Cebulica dwulistna
<i>Scilla bifolia</i>	13. Kruszyna pospolita
<i>Frangula alnus</i>
4. Centuria pospolita
<i>Centaurium erythraea</i>	14. Lilia złotogłów
<i>Lilium martagon</i>
5. Ciemiężycza zielona
<i>Veratrum lobelianum</i>	15. Marzanka wonna
<i>Asperula odorata</i>
6. Cieszynianka wiosenna
<i>Hacquetia epipactis</i>	16. Pierwiosnka wyniosła
<i>Primula elatior</i>
7. Czosnek niedźwiedzi
<i>Allium ursinum</i>	17. Pomocnik baldaszkowy
<i>Chimaphila umbellata</i>
8. Kalina koralowa
<i>Viburnum opulus</i>	18. Skrzyp olbrzymi
<i>Equisetum telmateia</i>
9. Konwalia majowa
<i>Convallaria majalis</i>	19. Śnieżyczka przebiśnieg
<i>Galanthus nivalis</i>
10. Kopytnik pospolity
<i>Asarum europaeum</i>	20. Wawrzynek wilczełyko
<i>Daphne mezereum</i>
	21. Zimowit jesienny
<i>Colchicum autumnale</i>

objętych w Polsce całkowitą lub częściową ochroną prawną. Ponieważ dominującym tu zbiorowiskiem leśnym jest grąd, większość z nich to gatunki występujące w mezofilnych lasach liściastych. Do nich należą m.in. lilia złotogłów (*Lilium martagon*) i cieszynianka wiosenna (*Hacquetia epipactis*) – symbol raciborskiego Arboretum. Roślina ta wybitnie związana jest z południową Polską, gdzie dostała się właśnie przez Bramę Morawską po ustąpieniu ostatniego lądolodu.

Część gatunków, jak np. ciemiężycza zielona (*Veratrum lobelianum*) czy skrzyp olbrzymi (*Equisetum telmateia*), utrzymuje się na swoich stano-

wiskach dzięki obecności cieków wodnych oraz bagnisk. Natomiast na ekstensywnie koszonej łące śródleśnej występuje zimowit jesienny (*Colchicum autumnale*).

SUMMARY

There are twenty one plants species that are legally protected by law in Poland which have their natural localities in Moravian Gate Arboretum in Racibórz. The article presents natural conditioning of the Arboretum and includes list of species found in the area.